

خنده‌های بلند به طنزهای کوتاه

اوایل دهه ۷۰ بود که بعد از برنامه «صبح جمعه با رادیو» که آیتم‌های کوتاه طنز داشت و سال‌ها روی آنتن رادیوایران بود و جزو برنامه‌های پرشنونده محسوب می‌شد، طنزهای آیتیمی در تلویزیون شکل گرفت و مجموعه «ساعت خوش» روی آنتن شبکه دو رفت و بسیار هم مورد توجه قرار گرفت. مجموعه‌ای که شامل آیتم‌های طنز کوتاه بود و نکته خاص آن متفاوت بودن با نوع طنزی بود که در آن زمان در تلویزیون رایج بود. این مجموعه آغازگر حرکت جدید و معرفی بازیگران جدیدی در عرصه طنز شد، تا جایی که بازیگران جوان ساعت خوش به ستاره‌های تلویزیون تبدیل شدند و هنوز هم بسیاری از مخاطبان تلویزیون، آنها را با همان مجموعه می‌شناسند. این تأثیر پربیننده‌بودن چنین مجموعه‌ای بود. ساعت‌خوش آغازگر پدیده‌ای به‌نام مجموعه‌های آیتیمی طنز در تلویزیون هم شد. بعد از آن بود که از این دست مجموعه‌ها در شبکه‌های دیگر هم ساخته و پخش شد و به دلیل همین مختصر و مفیدبودن بسیار پرتیرفردار شد. ازجمله مجموعه‌های پرواز ۵۷، نوروز ۷۲، جدی نگیرید و جنگ ۳۹.

اما ساخت چنین آیتم‌هایی سختی‌هایی را نیز برای کارگردان و نویسنده به همراه داشت. از آنجا که هر آیتم چند دقیقه بیشتر نبود، سازندگان آن اثر باید خلاقیت بسیاری از خود نشان می‌دادند تا با همان چند دقیقه لیکنند را روی لب مخاطبان بیاورند. همین‌شد که در مقطعی برخی آیتم‌ها فاقد هرگونه لیخنده و شیرینی بود. تا این‌که مجموعه «سیب‌خنده» برای نوجوان‌ها ساخته شد و آن‌هم مورد توجه قرار گرفت و به یکی از کارهای پربیننده در حوزه کودک و نوجوان تبدیل شد. سال‌ها بعد شهاب عباسی دست به کار شد و مجموعه‌ای به‌نام «خنده‌بازار» را روی آنتن فرستاد. این مجموعه یادآور طنزهای موفق دهه ۷۰ بود و شامل آیتم‌های کوتاهی بود که خیلی زود مورد توجه قرار گرفت. بسیاری از طنزهای این مجموعه به مذاق بیننده‌ها خوش آمد و به‌اصطلاح گرفت. بازسازی کم‌دی برنامه‌ها و تقلید طنزارانه از چهره‌های سرشناس یکی از دلایل موفقیت این مجموعه بود که باعث شد خنده‌بازار در چند فصل تولید شود. مثل آیتم باب‌راس یا آیتم فریدون جیرانی و... اما عباسی در ساخت مجموعه‌های آیتیمی که سال‌ها بعد ساخت نتوانست موفقیت خنده‌بازار را تکرار کند. او «دست‌انداز» را برای شبکه نسیم ساخت که بینندگان خودش را داشت اما نه به اندازه خنده‌بازار. یکی از سختی‌های این کار در دهه اخیر برای سازندگانش روحیه طنزپردازانه مخاطبانی بود که خودشان هم با گوشی‌های موبایل‌شان آیتم‌های کوتاه می‌ساختند. از این رو خندانان این افراد کار چندان راحتی نبود اما مهم‌ترین نکته‌ای که در این میان وجود داشت این بود که طنزهای آیتیمی به سمت‌وسویی رفت که مشکلات و دغدغه‌های اقتصادی و اجتماعی و گاه سیاسی را با نگاه‌نقدانه بررسی می‌کرد و همین موضوع باعث شد مردم به تماشای چنین مجموعه‌هایی بنشینند. هنوز هم تلویزیون و به‌خصوص شبکه نسیم اقدام به ساخت چنین مجموعه‌های آیتیمی طنزی می‌کند که مخاطبان خاص خودش را دارد و هنوز هم عده‌ای با این مجموعه‌ها لیخنه می‌زنند.

شبکه رادیویی قرآن، این همراه معنوی شنوندگان که با صوت دلنوازش قلب‌های بسیاری را با خود مانوس کرده، جشن تولد خود را با سخنرانی مدیر این شبکه جشن گرفت. سی و نهمین سالگرد تأسیس شبکه رادیو قرآن در استودیوی شماره یک ساختمان شهدای رادیو برگزار شد. منصور قصری‌زاده، مدیر شبکه رادیویی قرآن به مناسبت تأسیس سی و نهمین سالگرد شبکه رادیویی قرآن گفت: رادیو

برگزاری جشن

۳۹ سالگی رادیو قرآن

قرآن ۳۹ سال پیش در سال ۱۳۶۲ به دستور مقام معظم رهبری راه‌اندازی شد و چهار ساعت برنامه تولیدی می‌رفت. رادیو قرآن اولین رادیوی تأسیسی پس از انقلاب محسوب می‌شود. قصری‌زاده ادامه داد: قرار بود در رادیو قرآن به فرمان رهبر انقلاب قرائت قرآن پخش شود. یعنی اگر کسی خواست از هر لحظه از قرائت قرآن فیض ببرد، رادیویی در دسترسش باشد. در این مدت برنامه‌های رادیو قرآن سراسری شد

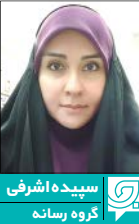
و تولید و تأمین‌اش افزایش پیدا کرد. به‌گونه‌ای که برنامه‌سازی در رادیو به جایی رسید که تاخاسته سهم قرائت قرآن در شبکه کمتر شد. مدیر شبکه رادیویی قرآن افزود: یعنی برنامه‌سازی جای تولید قرائت قرآن و تولید تلاوت قرآن را اشغال کرد. در نتیجه، دست‌اندرکاران قرآن به فکر راه‌اندازی کانال تلاوت افتادند.

گفت‌وگوی «جام جم» با محمد تاجیک، تهیه‌کننده برنامه شبکه نسیم

«جورچین» طنزستان تکمیل شد

کردن بخش‌های مختلف با هم و شکل‌گرفتن یک خط سیر ادامه‌دار از محتوای طنز است. قصه از همراهی مسفر و جهانگیر و حال‌وهوای دهه ۶۰ آغاز می‌شود. آن‌طور که تهیه‌کننده این برنامه می‌گوید، تلاش شده با یک قصه قدیمی، طنزی روایت شود که هم برای دهه شصتی‌ها جذاب باشد و هم نسل جدید. این برنامه ادامه طنزستان با رویکردی تازه و متفاوت است که در آن هم از چهره‌های طنز استفاده شده و هم استعداد‌های تازه این حوزه به هنرمندی پرداخته‌اند. درست مثل سری قبل، تلاش شده هم مسائل روز و هم موضوعات طنز با هم آمیخته شده و به مخاطب عرضه شود. به بهانه نزدیک شدن به پخش مجموعه جورچین که از سه‌شنبه ۲۵ بهمن پخش آن از شبکه نسیم آغاز می‌شود. با محمد تاجیک، تهیه‌کننده این برنامه گفت‌وگو کردیم.

ورود مجموعه‌هایی با حال‌وهوای طنز و در قالب آیتیمی، چند سالی است که مخاطبان بسیاری پیدا کرده‌است. از آنجا که مخاطب این روزها، شاید حوصله نشستن پای یک مجموعه بلند یا طولانی را نداشته‌باشد، این قالب محتواسازی در طنز، همیشه محبوب است. طنزستان را باید جزو همین قالب‌ها دانست که در فصل جدید خود با تغییراتی روبه‌رو شد و به شکل سریالی از طنز آیتیمی و ترکیب چند قالب محتواسازی درآمده‌است. آنچه در فصل قبل با همان عنوان طنزستان شاهد بودیم، مجموعه‌ای از طنزهای تکه‌تکه بود که کنار هم قرار گرفته‌بود. خاصیت آنچه که طنزستان را به مجموعه‌ای به نام «جورچین» تبدیل کرده، همین همخوان

سیدهداشرفی گروه رسانه

اول متوجه ارتباطات نشود اما به مرور آن را از روی دیالوگ با لوکیشن درک می‌کند. بررسی‌هایی که کردیم نشان می‌داد که طنز آیتیمی دیگر مثل گذشته جذابیت ندارد. ما تلاش کردیم که بخش‌های مختلف با هم مرتبط باشد تا جذابیت و کشش لازم را در مخاطب ایجاد کند. تاجیک درخصوص وارد کردن نقد به مسائل روز در یک قصه دهه شصتی عنوان می‌کند: شاید اگر برخی نقدهای روز را به شکل مستقیم بیان کنیم، برای مردم جذابیت کمتری داشته‌باشد اما تلاش کردیم برخی مسائل از مطالبات مردمی و مسائل روز کشور را به این شکل وارد برنامه کنیم که روایتی از قول شخصیت‌ها درباره آینده مطرح شود. مثلاً یک کلاس انشا داریم که کودکی در آن درباره آینده انشا می‌نویسد و آن را در کلاس می‌خواند. یا گاهی در متن برنامه به مسائلی اشاره می‌شود و برخی شخصیت‌ها می‌گویند این مسأله در آینده بسیار به درد می‌خورد. این مدل، یعنی بیان نکردن مستقیم و اشاره غیرمستقیم، جذابیت را بیشتر می‌کند.

استفاده از چهره در کنار سرمایه‌های جدید

تهیه‌کننده طنزستان می‌گوید: آنچه که در مورد قسمت‌های ضبط شده در تدوین شاهد هستیم این‌است که جذابیت‌های آن برای آنهایی که دهه ۶۰ را تجربه کرده‌اند، تداعی خاطره و برای آنهایی که آن را تجربه نکرده‌اند، تازگی دارد. یعنی برای هر دو نسل تازگی و جذابیت دارد. تلاش کردیم استعداد‌های جدید را وارد کنیم که در واقع سرمایه رسانه در آینده هستند. به نظرمان محمد حاجی‌زاده چیزی از مهران غفوریان کم ندارد و همان نمک را دارد. تمام اجزای کار را به گونه‌ای چیده‌ایم که اگر قرار بود قسمت‌های بیشتری از این برنامه پخش شود، قابلیت ضبط و ارائه داشته‌باشد. حدود ۲۴ روز فقط در حال دریافت تست بازیگرانی بودیم که از تهران و شهرستان آمده‌بودند. به نظرمان استعداد‌های خوبی در این میان کشف شده که امکان تبدیل شدن به چهره را هم دارند. وی تصریح می‌کند: رویکرد ما در فصل جدید به‌طور کلی تغییر کرده‌است. آیتیم‌های صرف‌که در فصل گذشته داشتیم، تبدیل به روایت شده‌است. در عین حال که مخاطب در چند دقیقه به یک قصه می‌خندند، شخصیت‌های قصه با هم در ارتباط هستند و این باعث می‌شود مخاطب با آن ارتباط برقرار کند. هم

بیان نقدهای روز به شیوه دهه ۶۰

وی ادامه می‌دهد: فصل جدید طنز آیتیمی است که شخصیت‌ها با هم مرتبط هستند و در نهایت زیر چتر یک خانه و خانواده جمع می‌شوند. شاید بیننده تا چند قسمت

طنز به روایت خنده‌بازار

مجموعه خنده بازار که کار خود را از سال ۱۳۹۰ شروع کرد از همان ابتدا با ویژگی خاصی پیش رفت و آن ارجاع به برنامه‌های تلویزیونی بود که همین مسأله مخاطب را بیشتر از قبل با آن همراه کرد. این مجموعه در ۸ سری و در سال‌های مختلف روی آنتن رفت. بخشی از ارجاعات خنده بازار به کتاب‌های درسی قدیمی بود. مثلاً در آیتیم «کوکب زن مهربانی بود» قالبی را برای ارائه محتوای طنز در نظر گرفت که مخاطب را با خود همراه می‌کرد. آیتیم دیگری که در سری چهارم اضافه شد، ذلت نقاشی بود که در قالب تقلید طنزگونه از لذت نقاشی باب‌راس تلاش می‌کرد نقدهای اجتماعی و سیاسی به مسائل روز را مطرح کند. کارگردان این مجموعه شهاب عباسی بود که خودش هم در میان نویسندگان حضور داشت. از جمله بازیگران این مجموعه طنزی می‌توان به سامان گوران، سیاوش مفیدی، حمید نیک‌نبرد، سوسن پرو، یزدان فتوحی و احمد ایراندوست اشاره کرد. نکته مهم دیگر در این مجموعه، ارائه زبان و ادبیاتی خاص بود. واحدهای پولی و تکه‌های طنزی که بعد از پخش سریال در ذهن مخاطب ماندگار شد، رمز ماندگاری خنده بازار بود.

معیار «ساعت خوش» در طنز

«ساعت‌خوش» جزو مجموعه‌های قدیمی تلویزیون بود که به شکل طنز آیتیمی و هفتگی از شبکه دو روی آنتن می‌رفت. این مجموعه که در سال‌های ۷۳ و ۷۴ پخش می‌شد، طنزی شبیه به مجموعه رادیویی «صبح جمعه با شما» داشت. یکی از آیتیم‌های معروف این مجموعه، تقلید طنزگونه از مسابقه هفته بود که برای مخاطب یادآور روزهای اجرای منوچهر نودری شده بود. ساعت‌خوش توانست برخی بازیگران جوان را به تلویزیون معرفی کند. بازیگرانی مثل نادر سلیمانی، امیر غفارمنش، رضا شفیع‌ی جم، ارزنگ امیرفضلی، رضا عطاران، حمید لولایی، نصرا... را داش. داوود اسدی، سعید آقاخانی، یوسف صیادی و پوپک گلدره در این مجموعه نقش‌آفرینی کردند. ساعت خوش تأمدت‌ها مقیاسی برای طنزپردازان بود تا بتوانند چیزی شبیه به آن بسازند. بسیاری از بازیگران ساعت خوش، هنرمندان تئاتر بودند که فرصتی برای معرفی خود به مخاطب پیدا نکرده بودند. البته بعدها و در سال‌های بعد از آن، مجموعه‌های دیگری روی آنتن تلویزیون رفت که با حضور همین بازیگران بود اما بلوغ بیشتری داشت. به‌طور کلی مجموعه‌های آیتیمی طنز فرصتی برای معرفی چهره‌های تازه به تلویزیون است.

چهره‌های جدید جورچین

ورود چهره‌های تازه به مجموعه‌های طنز همیشه سرآغازی برای معرفی هنرمندانی بوده که تا قبل از آن کمتر دیده می‌شدند. مثال آن برای بسیاری از چهره‌هایی است که بعد از طنز «ساعت‌خوش» توانستند خودی نشان دهند و بیشتر دیده شوند. به نظر می‌رسد که سری جدید طنزستان، با عنوان «جورچین» را هم باید مصداق همین مسأله دانست چراکه بسیاری از چهره‌هایی که با حضور در استندآپ‌کم‌دی‌های تلویزیونی تا حدی به مخاطب معرفی شدند حالا در این فصل جدید حضور دارند. ارائه فرصت برابر به هنرمندانی که شاید برخی‌شان پیش از این در شهر خود شناخته‌شده بودند انگیزه‌ای برای هنرمندان نسل جدید است تا وارد کار شده و از قدیمی‌ترها بیاموزند.

برای دیدن صحنه‌هایی از مجموعه گویارکد روبه‌رو را اسکن کنید

